

Wielkopolska

literatura

- teatr
- sztuka
- muzyka
- kino
- felietony
- audio
- filmy
- obrazy
- naczytnik
- Szlak Pracy Organizacyjnej

FILMY

INFORMACJA O OCHRONIE PRYWATNOŚCI

Stawiamy Państwu W troskę o ochronę Państwa danych osobowych oraz w poszanowaniu Państwa prawa do udzielenia oraz cofnięcia zgody na ich przetwarzanie, przygotowaliśmy szczegółową politykę prywatności. Prosimy o zapoznanie się z nią, klikając na ten odnośnik. Prosimy o akceptację tego komunikatu, jeśli przyjmując Państwo do wiadomości nasze zasady ochrony Państwa danych i wyrażają Państwo wolę dalszego korzystania z naszego portalu.

AKCEPTUJĘ

OBRAZY

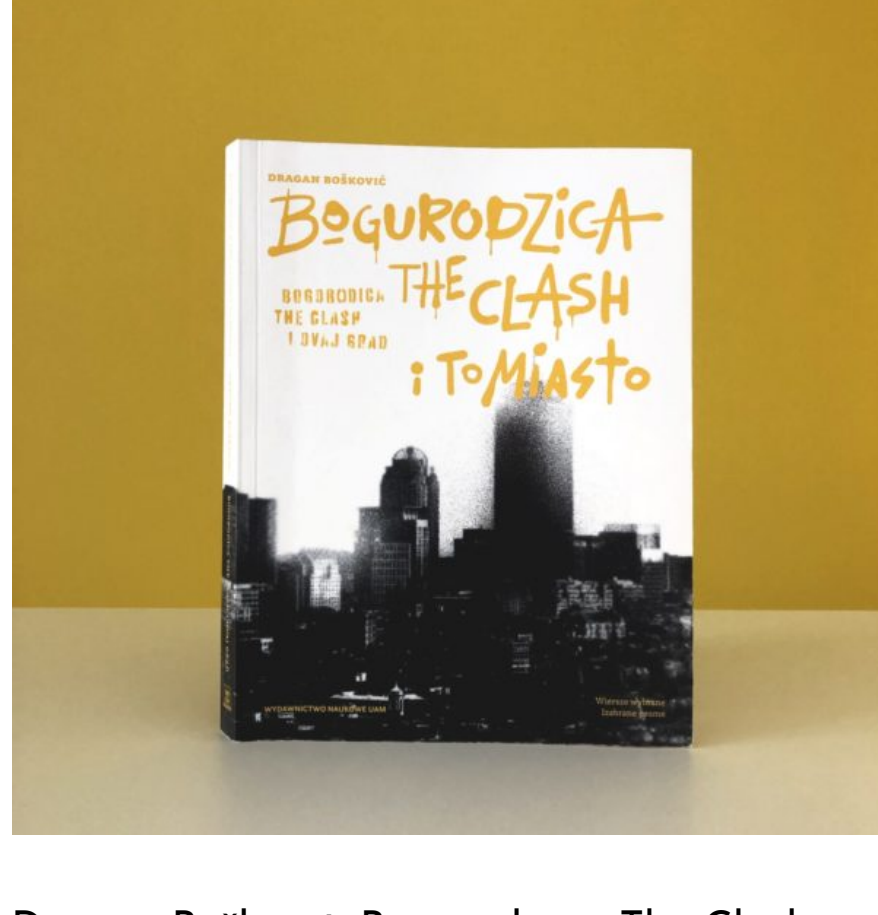

AUDIO

POPULARNE ARTYKUŁY

- Taka młoda, a już poetka**
„To przeje zebrane, a nie - wszystkie, bo wciąż mam ...
- Dobry człowiek w czasach rozbestwienia**
Przed wojną Franciszek Raszeja jako jeden z nielicznych profesorów Uniwersytetu ...
- Klub książkowych pasjonatów z kurą w znaku**
Co robi grupa dorosłych osób raz w miesiącu i niemal ...
- Do szopy, hej pastersze!**
W trzeci weekend stycznia - 18 i 19.01.2020 r. ...
- Muzyka bezcenna w Wielkopolsce #20**
„Muzyka bezcenna w Wielkopolsce” to rekomendacje albumów z naszego regionu ...

Dragana Bošković „Bogurodzica, The Clash i To miasto” / Bogorodica, The Clash i Ovej grad”, przekład Marta Kasprzak, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2019. Fot. Marta Baszewska

Dragana Bošković „Bogurodzica, The Clash i To miasto” / Bogorodica, The Clash i Ovej grad”, przekład Marta Kasprzak, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2019. Fot. Marta Baszewska

Dragana Bošković „Bogurodzica, The Clash i To miasto” / Bogorodica, The Clash i Ovej grad”, przekład Marta Kasprzak, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2019. Fot. Marta Baszewska

Bogurodzica, sw. Teresa i Patti Smith

poezja Dragana Boškovićia w polskim przekładzie

tekst: Urszula Putyńska

Opublikowano: 2 lipca 2019

U Dragana Boškovićia czuła nuta przeplata się z ciężkim riffem, szybkie tempo z nagłą pauzą. Lektura tej poezji to przejażdżka rock'n'rollowym rollercoasterem, gwarantująca znacznie więcej niż zawrót głowy.

WIELOGŁOS WIERSZA

Aktywny twórco od połowy lat 90. belgradzki poeta średniego pokolenia dla oryginalnej formuły pisarskiej znajduje inspiracje w różnych (niekiedy trudnych do uzgodnienia) kodach kulturowych. Wiersze **Dragana Boškovićia** to sieć intertekstualnych połączeń, odwołujących do porządku religijnego, zachodniej i rodzimiej tradycji literackiej, a przede wszystkim do muzyki – rockowego brzmienia kontrkultury.

Erudycja poety pozwala na konstruowanie wielopiętrowych znaczeń, które stanowią efekt zestawiania odmiennych rejestrów języka (patos miesza się tu z potocznością i ironią), dialogu (krypto)cytatów, nieoczywistych spotkań postaci biblijnych i bohaterów wyjętych z popkultury.

Napięcia te są również konsekwencją zderzeń klasycznej formy (na ogół długiego) wiersza (poemat, elegia) z jego warstwą treściową, zakorzenioną w doświadczeniu współczesnego intelektualisty - kosmopolity.

Tego rodzaju zabiegi stanowią o oryginalności autorskiego podpisu, a jednocześnie otwierają poezję serbskiego twórcy na świeże odczytania, niezależnie od kulturowej przynależności odbiorcy.

Trzonym dwujęzycznego wydania wyboru wierszy „**Bogurodzica, The Clash i To miasto/Bogorodica, The Clash i Ovej grad**” (Wydawnictwo Naukowe UAM) są dwie książki poetyckie Boškovićia – „Ojciec” (2013) i „The Clash” (2016). Wybór zamykają poematy „Gloria” i „Pisała do mnie w środku nocy” z najnowszego, jeszcze nieopublikowanego, tomu „Breaking the Waves”. Można przypuszczać, że w przypadku tej twórczości jedno z wyzwań translatorskich stanowi wspomniany już, intertekstualny charakter.

Marta Kasprzak, autorka przekładu, z myślą o czytelniku, któremu kontekst serbskiej tradycji (nie tylko) literackiej nie jest znany, dookreśla pochodzenie cytowanych przez poetę fragmentów, wyjaśnia kulturowe znaczenia uobecnionej w jego poezji lokalnej (miejskiej) geografii.

Jako gest w stronę odbiorcy biorącego się z gęstością nawiązań interpretować można uzupełnienie wydawnictwa o skorowidz „Ku palimpsestowi Dragana Boškovićia”, zredagowany przez **Magdalenę Polczynską**. Już pobieżne przekartkowanie „słowniczka” zdaje sprawę z różnorodności źródeł, z których serbski poeta czerpie (np. obok Teresy z Ávili pojawia się Uma Thurman, a zaraz za nimi Tinky Winky...).

GŁOSY INTERPRETATORÓW

Książkę otwiera wstęp będący dwugłosem polskich badaczy: polonisty **Marcina Jaworskiego** i sławisty **Bogusława Zielińskiego**. Autorzy z różnych perspektyw oświetlają twórczość poety, interpretując ją w odmiennym kluczu.

Jaworski w tekście „Poezja i inne sprawy niemożliwe” podkreśla autematyzm prezentowanego dorobku, skierowanie uwagi na sam akt pisania i autorską świadomość „niemożliwości” wiersza (czego najpełniejszym wyrazem staje się utwór otwierający wybór „Gdybym był poetą” i jego dwie wariacje pochodzące z tomu „The Clash”).

Podkreśla również, że obecne u Boškovićia ironia i pastisz to nie tylko strategie będące odpowiedzią na kryzys współczesnej poezji (czy znacznie szerzej: nowoczesnej i ponowoczesnej humanistyki), ale próba ukonstytuowania własnej, osobnej dykcji poetyckiej. To, co fundamentalne dla jego twórczości, staje się jednocześnie nieodzowne w procesie jej odbioru, bo to znajomość kontekstów przynależnych do różnych rejestrów kultury umożliwi uchwycenie jej znaczeniowego ciężaru:

„Aby wczuć się w jego wiersze, dobrze byłoby siedzieć w bibliotece z klasyką europejskiej poezji pod ręką, jednocześnie mieć na uszach słuchawkę, w których posłuchać by można muzyki, szczególnie najszerzej rozumianego rocka alternatywnego”.

Bogusław Zieliński w eseju „Poezja Dragana Boškovićia, czyli wielka ucieczka” umiejscawia twórczość Serba na tle rodzimej tradycji literackiej. Zaznacza przy tym, że zakorzeniona w dorobku największych dokonań tejże literatury „czyny zdecydowany krok na drodze ku odnowie serbskiej poezji czy, mówiąc inaczej – z uwagi na jej intermedialność – serbskiego tekstu poetyckiego”.

Potwierdzeniem tej intuicji może być fakt przyznania Boškovićowi za zeszlorzoną książkę „Ave Maria!” Nagrody „Branko Miljković” (jednego z najważniejszych wyróżnień w dziedzinie literatury w Serbii), którą poeta otrzymał w maju tego roku, tuż po powrocie z poznańskiej promocji wyboru wierszy „Bogurodzica, The Clash i To miasto”.

Interpretację wielokontekstowości poezji Boškovićia sławista opiera na trzech kluczowych dla jego twórczości motywach: 1) postaci Bogurodzicy – bohaterki konstruowanej na zasadzie kontrastu, której nieoczywista kondycja wskazuje również na problematyzowanie w tych wierszach kwestii wiary; 2) kulturze (przede wszystkim euroatlantyckiej) rocka, która patronuje wierszom na wielu płaszczynach: od „piosenkowej” struktury i rytmicznego brzmienia, przez bezpośrednie cytaty i nawiązania, po wymiar duchowej kontestacji unoszący się nad całością; 3) dialogowania z klasyką literatury i zakorzenienia poetyckiej rzeczywistości w przestrzeni współczesnej metropolii.

Warto tu dodać, że z „miejskim” charakterem wierszy koresponduje oprawa graficzna tomu: ilustracje przedstawiające religijne symbole i kulturowe znaki przypominają malowane sprayem napisy na murze (za projekt graficzny odpowiedzialni są **Szymon Szymankiewicz i Wojciech Mazur**).

ZACIEMNIONA PRYWATNOŚĆ

W przypadku Boškovićia profil twórcy można (należy?) łączyć z jego biografią. Z jednej strony, jako literaturoznawca, krytyk i profesor akademicki, świadomy europejskiej i rodzimiej spuścizny literackiej swobodnie wchodzi z nią w dialog lub polemikę (nawiązuje do dzieł Crnjanskiego, Miljkovićia, Kiša, Rilkego, Yeatsa, Celana). Z drugiej – korzysta z przyjętego, świadomie wybranego, kodu kulturowego, o którego trwałej obecności w jego poezji zdecydowało doświadczenie formacyjne: niezwykłe silna młodzieńcza fascynacja zespołem The Clash. To odległe przeżycie biograficzne przeobrażone zostaje w dojrzały artystyczny program twórcy.

Czerpanie z kontrkulturowej tradycji muzycznej decyduje o określonej wystopycie wierszy, ale przede wszystkim w poetycką wypisyje ducha (czasem gniewnej, innym razem zawiadackiej) rewolty.

Należy podkreślić, że przyjmując (przejmując) tę kontestacyjną postawę, Bošković krytyczne ostrze swojej poezji wymierza w rzeczywistość nam współczesną. Choć bezpośrednio odwołuje się do twórczości swoich idoli (Patti Smith, Nick Cave, Bruce Springsteen czy wreszcie Joe Strummer) – cytuje ich, przeinacza, oddaje hold – to poezja ta wolna jest od infantrynych reminiscencji.

Tradycję wyznaczoną przez twórczość muzyków rockowych z drugiej połowy XX wieku traktujemy jako jedno ze źródeł własnego języka poetyckiego. A język ten jako jedyny możliwy do opisu spraw sobie bliskiego: intymnego doświadczenia jednostki osadzonej we współczesnej, masowej i medialnej, rzeczywistości.

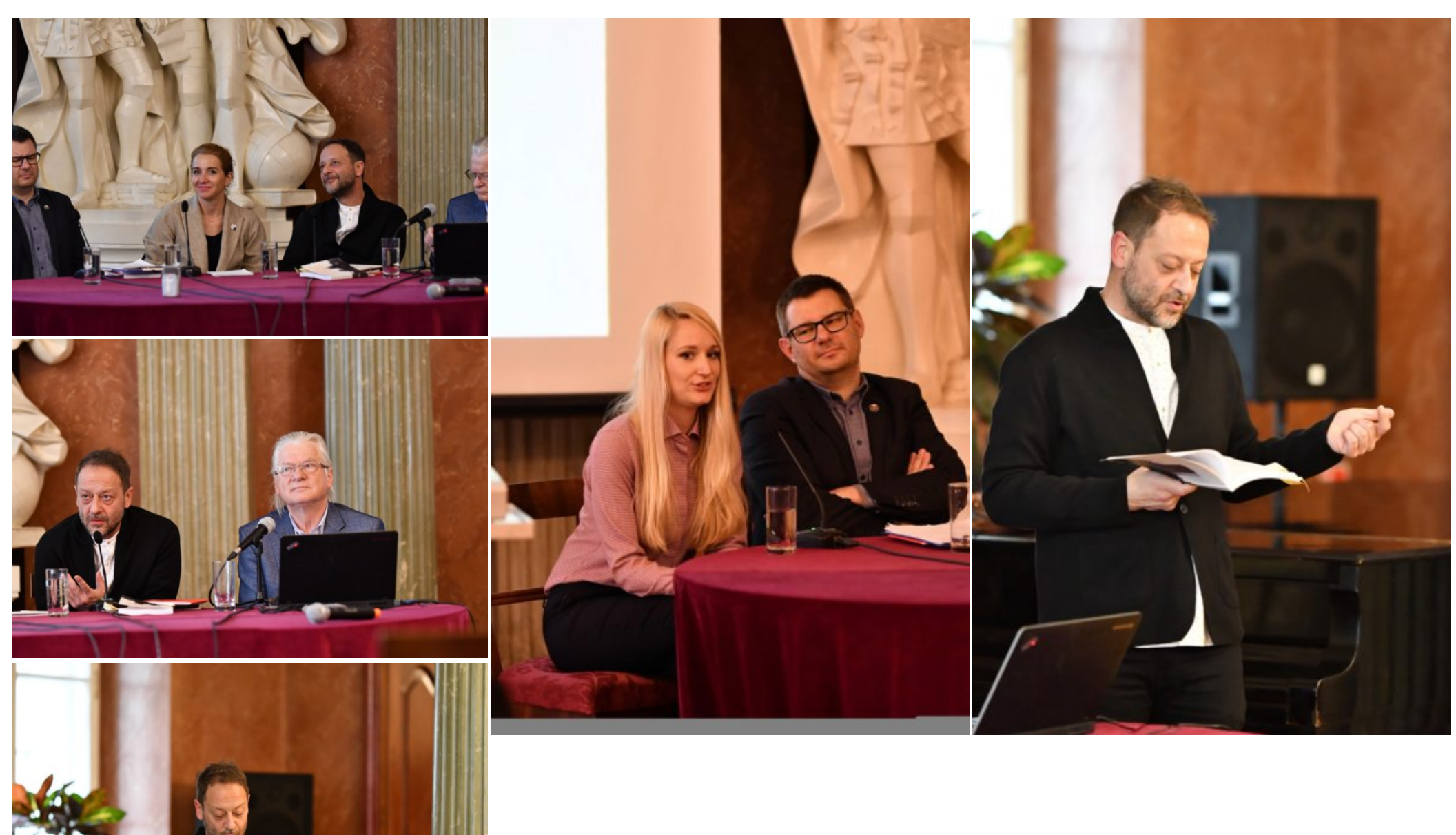
Żonglując (przy czym nie sposób zarzucić mu pustej brawury) literackimi, filmowymi, muzycznymi i innymi nawiązaniem, nie tracąc z horyzontu sily – duchowego, powszedniego przeżycia. Mieści się w nim również doświadczenie religijne czy – realne.

Bohater tych wierszy przywołuje postaci biblijne, bezpośrednio zwraca się do Boga (tęsknota za sprawczością łączą się z poczuciem opuszczenia).

Z jednej strony nie odrzuca tajemnicy „nadprzyrodzonego”, z drugiej biblijne bohaterki bezkompromisowo sprowadza na ziemię, udomawia, wpisuje w codzienny porządek życia.

Przede wszystkim jednak – przyjmując pozbawioną autorytatywnego rysu, obarczoną niepewnością pozycję poety („gdybym był poetą/pisałbym”, „gdybym umiał pisać/napisałbym”) – Bošković dla siebie i miejsce, i możliwość poezji dzisiaj. I (jednak pisząc) szuka w wierszu miejsca dla siebie, świadomy, że nie może być „jak dawni mistrzowie/wierny językowi”.

Dragan Bošković „Bogurodzica, The Clash i To miasto” / Bogorodica, The Clash i Ovej grad”, przekład Marta Kasprzak, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2019, s. 270.

Premiera książki z udziałem poety odbyła się w ramach Tygodnia Kultury Krajów Bałkanów Zachodnich (Poznań, 13-18 maja 2019). Prezentacja współczesnej kultury (literackiej, muzycznej, filmowej i akademickiej) państw w regionie stanowiła **zapowiedź poznańskiego Szczytu Bałkanów Zachodnich (3-5 lipca 2019)** - międzynarodowej konferencji z udziałem reprezentantów Unii Europejskiej oraz przedstawicieli szefów państw bałkańskich aspirujących do wejścia na drogę integracji europejskiej.

CZYTAJ TAKŻE: O wadze rozproszonych słoni (Elmer i Hoffmann)
CZYTAJ TAKŻE: Pisać dobre wiersze. Rozmowa z Krzysztofem Hoffmannem
CZYTAJ TAKŻE: Opowieści filmowe z Bałkanów

#Bogurodzica The Clash i To miasto #Dragana Bošković #lipiec 2019 #Marta Kasprzak #poezja bałkańska #Szczyt Bałkanów Zachodnich #Urszula Putyńska #Wydawnictwo Naukowe UAM

Lubię to! 113 Udało się! 0 Tweetuj